

09 | glimt
08

Viktige arealer for biologisk mangfold og vitenskapen bak

Av Magne Sætersdal, Ivar Gjerde & Hans H. Blom

Siden 2001 har det så langt blitt utført miljøregistreringer i forbindelse med skogbruksplanlegging på ca. 65 prosent av alt produktivt skogareal i Norge. Registreringene gjøres etter en metodikk som ble utviklet i prosjektet "Miljøregistrering i Skog". Miljøregistreringene gir kartfestet informasjon om forekomst av ulike viktige livsmiljøer i produktiv skog. Bak den praktiske metodikken ligger utarbeidelsen av en generell modell for registrering av biologisk viktige områder. Denne modellen er nå publisert internasjonalt og de viktigste prinsippene er beskrevet her.

Modellen kombinerer to grunnleggende strategier for registrering av viktige arealer for biologisk mangfold: Lokalisering av hotspots og komplementære områder. "Hotspots" defineres her som arealer, eller levesteder, med spesielt mange arter som er sårbare for inngrep, fra for eksempel skogbruk. "Komplementaritet" er i denne sammenhengen et uttrykk for i hvor stor grad disse arealene, eller levestedene, skiller seg fra hverandre i artssammensetning. Arealer som kompletterer hverandre vil dermed bidra med forskjellige arter, slik at flest mulig arter kan tas hensyn til totalt.

Modellens fem steg:

Modellen er basert på fem steg eller viktige spørsmål som må besvares for å utvikle registreringsverktøyet innen den aktuelle region eller naturtype.

Død ved er et viktig livsmiljø for mange arter. Foto: John Y. Larsson

1. Hva er de viktigste livsmiljøene for det biologiske mangfoldet i den regionen der registreringene skal foregå?

En gjennomgang av livsmiljøer for norske skogslevende rødlistearter viste at det var tre hovedkategorier av livsmiljøer som hadde mange rødlistearter. Disse var: Skoglige strukturer som var blitt betydelig redusert som følge av århundrer med skogbruk (død ved, gamle trær, hule trær, eldre løv-trebestand), næringsrike skogsmiljøer og til sist skogsmiljøer med høy luftfuktighet.

2. Hvordan skal man måle verdien av de enkelte lokalitetene innen hvert livsmiljø?

For skoglige strukturer, som for eksempel død ved og gamle trær, er mengde livsmiljø per areal benyttet som en indikator for høy tetthet av rødlistearter. Men også de aller mest næringsrike vegetasjonstypene ble inkludert fordi disse inneholder mange rødlistearter i norske skoger. I andre land vil det kunne være helt andre vegetasjonstyper som huser mange truede arter.

RETURADRESSE:

Skog og landskap,
Postboks 115,
1431 Ås

B

NORGE

P.P.

DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE

www.skogoglandskap.no, tlf: 64 94 80 00, Redaktør: Camilla Baumann, Produksjon: Svein Grønvold, Grønvolds Bildebyrå, Trykk: Follotrykk AS 2008, Opplag 3000

Norsk natur er mangfoldig og variert. Foto: Lars Sandved Dalen

3. Hva er den viktigste miljøvariasjonen som styrer sammensetningen av arter knyttet til de enkelte livsmiljøene?

I norske skoger er næringsrikhet og fuktighet identifisert som den viktigste miljøvariasjonen som styrer fordelingen av arter mellom skogbestand.

4. Hvordan dele opp viktig miljøvariasjon i ulike klasser for å favne over den viktigste variasjonen i artssammensetning?

I utarbeidelse av Miljøregistrering i Skog ble registrerte arealer klassifisert i 4 hovedklasser av miljø, nemlig 1) næringsrik og tørr, 2) næringsrik og fuktig, 3) næringsfattig og tørr, og 4) næringsfattig og fuktig.

5. Hvilke indikatorer skal brukes for å identifisere de fire hovedklassene av miljø?

I Norge ble vegetasjonstyper brukt fordi disse i stor grad reflekterer nettopp næringsrikhet og fuktighet.

Bruken av modellen:

Et viktig formål med modellen er at den skal kunne brukes direkte for å utvikle praktiske

registreringsverktøy for biologisk viktige arealer. Kombinert med en tilpasset registreringsinstruks vil man få kartfestet sammenlignbar informasjon om forekomst og fordeling av ulike viktige livsmiljøer innen et registreringsområde. Fordi miljøregistreringene gir mange og små kartfestede arealer så vil konsentrasjoner av slike kunne peke på områder med store miljøverdier på større skala. Dette er blant annet benyttet i vurderingen av arealer for frivillig vern av skog de siste årene.

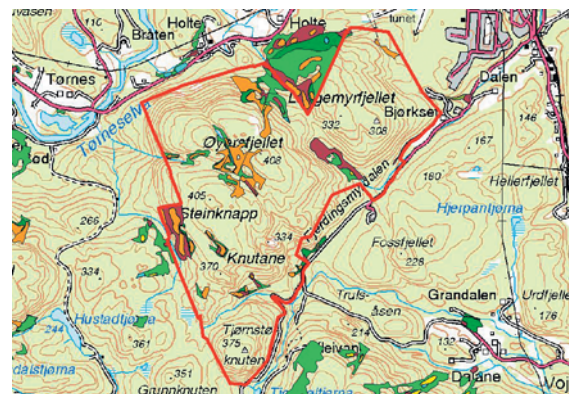
Les mer om miljøregistrering i skog på www.skogoglandskap.no

Kontakt forfatterne:

Magne.Setersdal@skogoglandskap.no

Ivar.Gjerde@skogoglandskap.no

Hans.Blom@skogoglandskap.no

Kart fra Drangedal i Telemark som viser registrerte livsmiljøer angitt med ulike farger. Rød strek er avgrensning for naturreservatet Steinknapp